

**ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО МЕНЕДЖМЕНТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ В КОНТЕКСТІ РЕІНЖИНІРИНГУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ
ПІДПРИЄМСТВ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ**

**INNOVATIVE APPROACHES TO INTELLECTUAL PROPERTY MANAGEMENT IN
THE CONTEXT OF BUSINESS PROCESS REENGINEERING IN WATER
TRANSPORT ENTERPRISES**

Анотація. У роботі досліджено інноваційні підходи до управління інтелектуальною власністю в умовах реінжинірингу бізнес-процесів підприємств водного транспорту. Визначено теоретичні засади менеджменту інтелектуальної власності, розглянуто сучасні цифрові технології та їхню роль у захисті й комерціалізації інтелектуальних активів. Проведено аналіз впливу реінжинірингу на стратегії управління інтелектуальною власністю, зокрема оптимізацію процесів реєстрації, ліцензування та моніторингу об'єктів інтелектуальної власності.

Ключові слова: інновації, менеджмент, інтелектуальна власність, реінжиніринг, бізнес-процес, підприємство, водний транспорт.

Abstract. The study examines innovative approaches to intellectual property management in the context of business process reengineering in water transport enterprises. The theoretical foundations of intellectual property management are defined, and modern digital technologies and their role in protecting and commercializing intellectual assets are considered. The impact of business process reengineering on intellectual property management strategies is analyzed, particularly in optimizing the processes of registration, licensing, and monitoring of intellectual property objects.

Keywords: innovation, management, intellectual property, reengineering, business process, enterprise, water transport.

У сучасних умовах глобалізації та цифрової трансформації підприємства водного транспорту стикаються з необхідністю адаптації до швидких змін у технологічному середовищі, регуляторних вимогах та підвищених очікуваннях клієнтів. Важливим чинником забезпечення конкурентоспроможності та стійкого розвитку є ефективне управління інтелектуальною власністю, яке дозволяє захистити унікальні розробки, підвищити вартість бізнесу та створити нові джерела доходу. У контексті реінжинірингу бізнес-процесів, що передбачає радикальне переосмислення та оптимізацію діяльності, інноваційні підходи до менеджменту інтелектуальною власністю відіграють ключову роль у підвищенні ефективності та продуктивності. З огляду на зростання інтелектуалізації виробництва та послуг у сфері водного транспорту, дослідження сучасних методів управління інтелектуальною власністю набуває особливої актуальності.

Метою цього дослідження є аналіз та обґрунтування інноваційних підходів до менеджменту інтелектуальної власності в умовах реінжинірингу бізнес-процесів

підприємств водного транспорту. До основних завдань дослідження належать: визначення теоретичних засад управління інтелектуальною власністю у сфері водного транспорту; дослідження сучасних інноваційних підходів до менеджменту інтелектуальною власністю; аналіз впливу реінжинірингу бізнес-процесів на стратегії управління інтелектуальною власністю; виявлення перспектив застосування цифрових технологій у процесах управління інтелектуальною власністю; розробка рекомендацій щодо удосконалення системи управління інтелектуальною власністю на підприємствах водного транспорту.

Визначення теоретичних засад управління інтелектуальною власністю у сфері водного транспорту є важливим завданням, яке передбачає вивчення концептуальних основ, методологічних підходів і правових аспектів. У сфері водного транспорту інтелектуальна власність охоплює широкий спектр об'єктів, зокрема патенти на технічні винаходи, авторські права на програмне забезпечення для навігаційних систем, товарні знаки судноплавних компаній, а також ноу-хау, пов'язані з інноваційними логістичними рішеннями [1]. Основою управління інтелектуальною власністю є системний підхід, що включає ідентифікацію, правову охорону, комерціалізацію та моніторинг використання об'єктів інтелектуальної власності. У теоретичному контексті важливе значення мають підходи, засновані на економічній вартості інтелектуальної власності, оскільки вони дозволяють оцінити внесок нематеріальних активів у загальну вартість підприємства. Крім того, слід враховувати концепцію стратегічного управління, що підкреслює значення інтелектуальної власності як інструменту конкурентної переваги у глобальному морському бізнесі.

Дослідження сучасних інноваційних підходів до менеджменту інтелектуальної власності передбачає аналіз новітніх методик та інструментів, що сприяють ефективному управлінню інтелектуальними активами. Серед таких підходів виділяється впровадження цифрових платформ для автоматизованого обліку і реєстрації об'єктів інтелектуальної власності, застосування штучного інтелекту для аналізу патентних ландшафтів і прогнозування трендів у галузі морського транспорту [2]. Інноваційні підходи також включають використання блокчейн-технологій для забезпечення прозорості та захисту прав інтелектуальної власності, особливо у контексті міжнародних перевезень. Використання хмарних рішень дозволяє створювати централізовані бази даних інтелектуальної власності, що спрощує доступ до інформації та оптимізує процеси ліцензування. Таким чином, сучасні інноваційні підходи акцентують увагу на інтеграції цифрових технологій та гнучких методів управління інтелектуальною власністю, що сприяє підвищенню ефективності та мінімізації ризиків втрати прав.

Аналіз впливу реінжинірингу бізнес-процесів на стратегії управління інтелектуальною власністю вказує на необхідність адаптації підходів до управління інтелектуальною власністю у відповідь на структурні зміни в організації. Реінжиніринг бізнес-процесів передбачає докорінне переосмислення та перепроєктування ключових процесів з метою досягнення значного покращення показників ефективності, зокрема у сфері управління інтелектуальною власністю [3]. Впровадження реінжинірингу сприяє оптимізації процесів реєстрації, ліцензування та захисту інтелектуальної власності, скороченню часу на прийняття рішень і зниженню операційних витрат. Це також стимулює розробку нових стратегій, орієнтованих на використання інтелектуальної власності як стратегічного активу, що може підвищити ринкову цінність підприємства. Крім того, реінжиніринг дозволяє інтегрувати механізми управління інтелектуальною власністю у загальні бізнес-стратегії, забезпечуючи узгодженість між інноваційними ініціативами та комерційними цілями компанії.

Виявлення перспектив застосування цифрових технологій у процесах управління інтелектуальною власністю зосереджується на дослідженні можливостей використання сучасних інформаційних рішень для підвищення ефективності управлінських процесів. Цифровізація дозволяє автоматизувати облік і моніторинг об'єктів інтелектуальної власності, покращити захист даних та забезпечити точність у веденні реєстрів. Зокрема,

перспективними є використання машинного навчання для аналізу патентної активності та виявлення потенційних порушень прав інтелектуальної власності, впровадження смарт-контрактів на базі блокчейну для автоматизації ліцензійних угод, а також використання великих даних для прогнозування ринкових тенденцій [4]. Цифрові технології відкривають нові можливості для трансформації процесів управління інтелектуальною власністю, дозволяючи підвищити швидкість прийняття рішень, забезпечити прозорість операцій та знизити ймовірність юридичних суперечок.

Розробка рекомендацій щодо удосконалення системи управління інтелектуальною власністю на підприємствах водного транспорту має базуватися на комплексному аналізі сучасних викликів і можливостей. Важливою умовою є створення інтегрованої системи управління інтелектуальною власністю, що поєднує юридичні, технічні та організаційні аспекти. Рекомендується впровадження автоматизованих систем управління інтелектуальною власністю, які забезпечують централізований контроль та оперативний доступ до інформації [5]. Важливим напрямом є підвищення кваліфікації персоналу, зокрема у сфері патентного права та цифрових технологій. Крім того, доцільно розробити внутрішні політики, які регламентують процеси ідентифікації, реєстрації та комерціалізації інтелектуальної власності [6]. Важливим аспектом є активна взаємодія з міжнародними організаціями для захисту прав на глобальному рівні.

Результати дослідження свідчать, що інноваційні підходи до менеджменту інтелектуальної власності є ключовим чинником підвищення конкурентоспроможності підприємств водного транспорту в умовах реінжинірингу бізнес-процесів. Інтеграція цифрових технологій, стратегія відкритих інновацій та створення комплексних політик управління інтелектуальною власністю дозволяють оптимізувати операційну діяльність, захищати унікальні розробки та створювати нові джерела доходу. Перспективи подальших наукових досліджень полягають у розробці моделей оцінки ефективності управління інтелектуальною власністю, вивченні впливу міжнародних стандартів на управління інтелектуальною власністю та аналізі новітніх цифрових інструментів у цій сфері. Особливу увагу слід приділити розробці рекомендацій щодо адаптації інноваційних підходів до специфіки різних видів водного транспорту та підвищенню кваліфікації персоналу в галузі інтелектуальною власністю.

Література

1. Палант, О. Ю. (2013). Детермінанти розвитку транспортної системи України. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності, 3(1), 119-123.
2. Шкільняк, М., Мельник, А., Микитюк, П., Дудкіна, О., & Овсянюк-Бердадіна, О. (2019). Актуальні проблеми менеджменту в умовах інноваційного розвитку економіки. Вісник Економіки, (2), 163-174.
3. Ковальов, А. І., Осадчий, М. Л. (2023). Реінжиніринг бізнес-процесів транспортних підприємств. Науковий вісник Одеського національного економічного університету, 10 (311), 108-114.
4. Пономарьов, М. І. (2024). Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства на засадах цифровізації технологічних процесів.
5. Осадчий, М. Л. (2024). Пріоритети стратегічного розвитку транспортно-інфраструктурних підприємств. Науковий вісник Одеського національного економічного університету, 7-8 (320-321), 166-174.
6. Осадчий, М. Л. (2023). Людський капітал як складова інтелектуального капіталу морських портів України. Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку: Матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції, 31 березня, 445-449.

References

1. Palant, O. Yu. (2013). Determinanty rozvytku transportnoi systemy Ukrainy. Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti, 3(1), 119-123.
2. Shkilnyak, M., Melnyk, A., Mykytyuk, P., Dudkina, O., & Ovsianyuk-Berdadina, O. (2019). Aktualni problemy menedzhmentu v umovakh innovatsiinoho rozvytku ekonomiky. Visnyk Ekonomiky, (2), 163-174.
3. Kovaliov, A. I., Osadchyi, M. L. (2023). Reinzhynirynh biznes-protsesiv transportnykh pidpriemstv. Naukovyi Visnyk Odeskoho Natsionalnogo Ekonomichnogo Universytetu, 10 (311), 108-114.
4. Ponomarov, M. I. (2024). Upravlinnia mizhnarodnoiu konkurentospromozhnistiu pidpriemstva na zasadakh tsyfrovizatsii tekhnolohichnykh protsesiv.
5. Osadchyi, M. L. (2024). Priorytety stratehichnoho rozvytku transportno-infrastrukturnykh pidpriemstv. Naukovyi Visnyk Odeskoho Natsionalnogo Ekonomichnogo Universytetu, 7-8 (320-321), 166-174.
6. Osadchyi, M. L. (2023). Liudskyi kapital yak skladova intelektualnogo kapitalu morskykh portiv Ukrainy. Innovatsiine Pidpriemnytstvo: Stan ta Perspektyvy Rozvytku: Materialy VIII Mizhnarodnoi Naukovo-Praktychnoi Konferentsii, 31 bereznia, 445-449.